

Jongens en mannen

Je moet ze met een lantaarntje zoeken, de mannen in de kinderopvang. Is dat erg? De meningen lopen uiteen. Van het ene front hoor ik: mannen doen weer andere dingen met kinderen, durven wat

meer risico's te nemen. Jongetjes hebben toch een rolmodel nodig en je personeel hoort toch een afspiegeling van de samenleving te zijn? Aan de andere kant hoor ik: het is niet zo zwart-wit, niet alle vrouwelijke pm'ers houden alleen maar van knutselen en rustige meisjes. En dan heb je ook nog een steek te maken met de misbruikzaken waardoor er nu – zeker in de dagopvang – met argwaan naar mannen wordt gekeken. Op de Universiteit van Amsterdam wordt al jaren onderzoek gedaan naar mannen in de kinderopvang. Wat blijkt? De verschillen zijn niet zo groot tussen mannelijke en vrouwelijke pm'ers. Hoogleraar Ruben Fukkink zegt dan ook: 'Focus niet te veel op meer mannen in de kinderopvang (want dat lijkt toch een onhaalbaar doel, zeker in de dagopvang) maar zorg dat de vrouwelijke pm'ers wat meer van hun 'mannelijke' kant laten zien'. Dat is nu precies waar pm'er Yoran Blom van kinderopvang Mundo mee aan de slag is gegaan. Hij geeft vanuit het project *Tjonge jonge Jongens* workshops aan vrouwelijke pm'ers over hoe ze beter met jongens om kunnen gaan. Hoe kun je het gedrag van drukke jongens die alleen maar willen stoeien en bewegen in goede banen leiden? Met zijn tips (zie het artikel vanaf pagina 10) worden de opvang en bso voor jongens vast een stuk leuker!

Marike Vroom hoofdredacteur Kinderopvang
 marike.vroom@bsl.nl, @marikevroom

Tjonge jonge...

JONGENSI!

LEER KIJKEN DOOR
EEN JONGENSBRIL

Jongens die niet stil kunnen zitten, gaan klieren en continu met elkaar willen stoeien. En jij als pedagogisch medewerker maar de politieagent uithangen. 'Niet doen, blijf zitten, houd daarmee op.' Herkenbaar? Helemaal niet nodig, zegt Yoran Blom (30), coördinator bij Kinderopvang Mundo in Schiedam. Hij heeft samen met twee mannelijke collega's het initiatief Tjonge jonge Jongens opgezet. 'We willen vrouwelijke collega's de mogelijkheid bieden om te kijken door een jongensbril.'

TEKST CARLA OVERDUIN FOTO'S MUNDO

Jongens en meiden zijn anders in hun gedrag. Daar is het werkveld het over eens. Jongens willen dóen, zijn onrustiger, voetballen graag. Meisjes willen gezellig kletsen, knutselen en tutten. Natuurlijk zijn er knullen die graag tekenen en meiden die het liefst elke dag in een boomkruin klauteren, maar generaliserend: in de praktijk is er verschil, vooral vanaf de bso-leeftijd. Hoe zorg je er voor dat je elk kind volgt in die behoefte? 'Je kunt als mannelijke en vrouwelijke collega's veel van elkaar leren,' zegt Yoran Blom. 'Ik begon op een kinderdagverblijf met alleen maar vrouwen. Ik was twintig en wilde me graag groothouden, stoer zijn, maar ik heb veel geleerd van mijn collega's over liefdevol verzorgen en kinderen troosten. Je kunt als man dus van vrouwen leren. Maar andersom ook. Het probleem is dat er in de kinderopvang maar twee procent mannelijke medewerkers zijn. Er zijn nauwelijks mannen om van te leren.'

WORKSHOP

Uit deze behoefte is de workshop *Tjonge jonge Jongens* geboren. Drie Mundo-mannen leren hun vrouwelijke collega's kijken door een jongensbril. 'Bij jongens zie je vaak frustratie als ze moeten zitten of wachten, ze willen gaan. Ik liep daar als kind zelf ook tegenaan,' vertelt Blom. Hij geeft een voorbeeld uit de Mundo-

*'Jongens zorgen voor chaos;
ze gaan rennen, stoeien en klieren'*

praktijk. 'In een bso kwamen de kinderen om kwart over drie twee aan twee in een rij aan gelopen. Vervolgens moesten ze een kwartier aan lange tafels wachten tot alle kinderen er waren. Jongens kunnen moeilijk zo'n tijd op hun kont zitten. Eerst kregen ze fruit. Als dat op was volgde een cracker, daarna drinken en daarna kozen ze in groepjes voor activiteiten. Als ik collega's vraag naar het doel van eten, dan zeggen ze: "Het is bedoeld als een knus moment, waarop we over het weekend of school kunnen praten, maar eigenlijk ben ik alleen maar politieagentje aan het spelen". Dat hebben we veranderd. We hebben nu twee ruimten. Het eerste uur kiezen de kinderen: ze mogen spelen in de ene ruimte of in de andere aan tafel aanschuiven bij de fruitmand. Het kind doet waar het behoefte aan heeft. Zo kunnen ze hun energie kwijt én heb je ook dat rustige praatmoment'

ONTZETTEND SIMPEL

Tijdens de workshop laat het drietal met grappige video's zien wat er vaak misgaat op de bso. Jongens zorgen voor chaos. Ze kunnen niet stilstaan of -zitten, gaan rennen, stoeien en klieren. Wat doe je als pedagogisch medewerker? Blom: 'Wachten is lastig voor jongens. Dan zegt een collega: "Maar wij hebben nauwelijks wachtmomenten". Ik laat haar de middag beschrijven en ik tel zeven wachtmomenten in drieënhalf uur nso. Je realiseert je >

4 TIPS: JONGENS, HOE PAK JE HET AAN?

1 ZE KUNNEN GEEN MOMENT OP HUN KONT ZITTEN

Situatie: kinderen moeten wachten op hun eten/drinken en beginnen aan elkaar te plukken, dingen te gooien, de eerste schop onder tafel wordt uitgedeeld.

Oplossing: als je de kinderen steeds corrigeert met: 'Blijf van elkaar af, zit stil', dan gaan ze denken dat ze iets fout doen. Dat geeft een vervelend gevoel. Richt het eetmoment zo in dat de kinderen minder hoeven te wachten en dat ze zelf kunnen kiezen wanneer ze aan tafel komen.

2 JONGENS KUNNEN NIET RUSTIG WACHTEN

Situatie: de kinderen gaan op uitstapje. Ze komen opgeladen om 8.30 uur aan bij de bso, maar de bus komt pas om 9.30 uur. En dan moeten ook nog 25 kinderen plassen op twee wc's. De meiden kletsen met elkaar, maar de jongens worden onrustig.

Oplossing: je bent geneigd om de jongens te corrigeren. Doe een simpel balspel. Als we na schooltijd op de bso'ers wachten, gooien we een bal over. En als 25 kinderen moeten plassen doen we een kringspelletje. Wie af is mag naar de wc. Kinderen hebben niet eens door dat ze wachten.

3 STOEIEN LOOPT VAAK UIT OP VECHTEN

Situatie: het begint met een beetje ravotten en stoeien, maar dan doet een kind zich pijn of wordt boos en slaat het om in echt vechten.

Oplossing: je wilt de kinderen misschien bij het eerste stoeipartijtje al uit elkaar te halen, maar laat ze even ravotten. Zodra het op vechten begint te lijken, grijp je in. Je wilt het uitpraten, maar kinderen zijn defensief ('Hij begon'). Zet ze een flink eind uit elkaar en laat ze bedaren. Als de emotie weg is, kunnen de jongens het vaak zelf al bijleggen. Zo niet, dan kan je dit begeleiden, maar wel pas na het afkoelen.

4 JONGENS ZIEN GEEN GEVAAR

Situatie: je speelt op een groot natuurterrein. De jongens willen in die spannende bosjes spelen, maar drie meter verderop is een sloot. Je bent bang dat ze erin vallen en weigert. Alom teleurstelling en sippe gezichten.

Oplossing: Beweeg mee met het kind. Laat ze wél in de bosjes spelen, maar niet aan de kant van het water. Maak afspraken. De verantwoordelijkheid in het meedenken bij de oplossing stimuleert de ontwikkeling.'

3 KEER LEKKER STOEIEN

De kinderen willen ravotten? Drie leuke opties. Laat de kinderen zelf meedenken over de regels.

1 KONING VAN DE MAT

Leg een dikke gymmat in het midden en kleine matten eromheen. Er mag geworsteld en geduwd worden, maar je mag elkaar geen pijn doen. Wie de kleine mat aanraakt, is af. Dit kan ook heel simpel op een kleed.

2 KUSSENGEVECHT

Maak goede afspraken met de kinderen. Niet aan kleding trekken, niet op het hoofd slaan en bij 'stop' wordt het spel gestaakt.

3 EVENWICHTSBALK

Een rijtje tegels op het gras vormt de evenwichtsbalk. Twee kinderen krijgen zachte schuimplastic 'noedels' en mogen elkaar proberen van de balk te duwen. Er mag alleen op het lichaam worden geduwd.

dat niet.' Tijdens de workshop laten de mannen het jongensperspectief zien, discussiëren ze met de pedagogisch medewerkers en geven ze tips. Dit krijgt later een vervolg met *coaching on the job*. 'Het is vaak ontzettend simpel. Geef kinderen iets te doen. Een eenvoudig spel met een bal terwijl je bij school staat te wachten op alle bso-kinderen. Dat zorgt dat de focus op de bal is.'

RISICOVOL SPEL

Een ander 'jongensonderwerp': risicovol spel. Het is herkenbaar. De vrouwelijke pm'er schrikt zich te pletter als er ineens een kind bovenin de boom zit, terwijl de mannelijke rustig zegt: 'Knap hoor'. Blom: 'Hierbij gaat het eigenlijk niet om wat het kind doet, maar om jou. Iedereen heeft andere grenzen. Kun jij nog rationeel denken en beoordelen of het risico te groot is, of ben je emotioneel, omdat je het zelf eng vindt? Emoties zoals angst en boosheid zijn slechte raadgevers. Vaak klimt een kind minder hoog in een boom dan in het klimrek dat naast die boom staat. We leren onze vrouwelijke collega's over hun eigen handelen en emoties nadenken. Als de boomtak boven een puntig hek is, dan zeg je rationeel: dat is gevaarlijk. Dus vraag je het kind om uit de boom te komen en leg je hem de afspraken uit. Maar soms zit het in jou. Vraag je af waarom je iets vindt en zo handelt. Dan kom je soms tot de conclusie dat een kind best met een skelter van een heuveltje af mag crossen en je hem niet moet stoppen alleen maar omdat jij zoiets eng vindt. Als je zo nadenkt, maakt het niet uit of je man of vrouw bent en of het om jongens of meisjes gaat.'

MEEDOEN

Ook belangrijk: doe zelf mee met het spel. 'Kinderen hebben graag volwassenen als de eerlijke scheidsrechter. En als de spelmaker, die voor inspiratie en sturing zorgt als ze het even niet meer weten. Door leuke dingen met ze te doen, word je bovendien geaccepteerd. Bij jongens speelt dat sterker. Wie meespeelt heeft een rol in de roedel. Door bij jongens te gaan zitten en mee te praten, maar ook door mee te spelen, neem je je rol in. De kinderen accepteren: jij bent baas-boven-baas, de eindverantwoordelijke. En vergeet niet: er is niets leuker dan een volwassene verslaan in het spel.'

Stel je bent een pedagogisch medewerker die helemaal niet houdt van ruw spel en in de modder duiken. Hoe los je dat op? 'Sommige collega's zijn lastig de modder in te krijgen, maar als ze het resultaat zien, gaan ze soms om. De kinderen vinden het fantastisch, dus als je alleen maar doet wat jij prettig vindt, doe je de kinderen tekort. Dit is je vak. We zijn ook rolmodellen. Als een vierjarige voor het eerst binnenkomt en erg verdrietig is, ga ik hem troosten en vertroetelen. De jongens zien: Yoran laat zijn zachte kant zien, dus dat mag ik ook. Hetzelfde geldt voor vrouwen. Als jij laat zien dat je de modder in duikt, zijn er meisjes die het dan ook durven. Voorkom dat meisjes hun stoere gevoel onderdrukken.' <

WORKSHOP DOEN?

Belangstelling voor de workshop *Tjonge Jonge Jongens*? Bijvoorbeeld voor je team of voor een ouderavond? Kijk op www.tjongejongejongens.nl.

